

ΙΣΤΟΡΙΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Η ΕΝΕΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Δημιουργός : Κέλλη Ειρήνη - kelliteacher.weebly.com

Α. Η ΕΝΕΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ

Το 1081, χρονιά που ο Αλέξιος Α' ανέλαβε την εξουσία, τα βυζαντινά σύνορα ήταν πολύ συρρικνωμένα και οι εξωτερικές απειλές πολλές. Οι **Σελτζούκοι** κατείχαν σχεδόν ολόκληρη τη Μικρά Ασία. Οι **Πετσενέγκοι και οι Κουμάνοι** έκαναν διαρκώς επιδρομές στη Βαλκανική από το βορρά.

Αλέξιος Α' Κομνηνός (1081-1118), ιδρυτής της δυναστείας των Κομνηνών

Ο μεγαλύτερος όμως και αμεσότερος κίνδυνος προήλθε από τους **Νορμανδούς της Ιταλίας**. Το καλοκαίρι του 1081 οι Νορμανδοί, με αρχηγό τον **Ροβέρτο Γυισκάρδο**, αποβιβάστηκαν στις ακτές της Ηπείρου και πολιορκήσαν το Δυρράχιο.

Μεσαιωνική απεικόνιση Νορμανδικού στόλου

Οι Νορμανδοί ήταν ικανότατοι
ναυτικοί και τρομεροί πολεμιστές

Αναπαράσταση Νορμανδικού πλοίου

Οι εκστρατείες των Νορμανδών βασιλιάδων ενάντια στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (1081–1185)

Εξ' αιτίας των μέτρων αποστρατιωτικοποίησης,
το Βυζάντιο δε διέθετε αξιόμαχο στόλο.

Για να αντιμετωπίσει τους Νορμανδούς,
ο Αλέξιος αναγκάστηκε να ζητήσει την βοήθεια των Βενετών που
διέθεταν ισχυρό στόλο,
παραχωρώντας τους αποκλειστικά οικονομικά προνόμια με το
χρυσόβουλο του 1082.

Η Βενετία και το σύμβολό της : Ο φτερωτός λέων

Μεσαιωνική βενετσιάνικη πολεμική γαλέρα

Τα χρυσόβουλα ήταν αυτοκρατορικά έγγραφα παραχώρησης προνομίων και έφεραν χρυσή βούλα (σφραγίδα)

Με το χρυσόβουλλο του 1082 :

- Παραχωρήθηκαν τίτλοι και χρηματικές χορηγίες στους κοσμικούς και εκκλησιαστικούς άρχοντες της Βενετίας.
- Παραχωρήθηκαν στους εμπόρους της Βενετίας **σκάλες** (δηλ. αποβάθρες) και **εμπορικά καταστήματα** στην προκυμαία της Κωνσταντινούπολης.
- Οι Βενετοί απαλλάχθηκαν από την υποχρέωση να πληρώνουν φόρους και δασμούς όταν εμπορεύονταν στα περισσότερα σημαντικά λιμάνια της αυτοκρατορίας.

Χρυσόβουλο του Ανδρονίκου Β',
Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Αθήνα

Οι συνέπειες της ενέργειάς αυτής ήταν **καταστροφικές**

❖ για την οικονομία του κράτους

❖ για το θαλάσσιο εμπόριο των βυζαντινών

❖ αλλά μακροπρόθεσμα υπονόμευσαν και την ίδια την ύπαρξη της αυτοκρατορίας.

Αναπαράσταση (μακέτα) βενετικού μεσαιωνικού εμπορικού πλοίου.

Venezia, Museo Storico Navale.

Βενετοί έμποροι στις προκυμαίες της Κων/λης. Μικρογραφία από το Βιβλίο των Θαυμάτων του Μάρκο Πόλο. Χειρόγραφο του 15ου αι. Παρίσι. Εθνική Βιβλιοθήκη.

Συγκεκριμένες συνέπειες :

- Το **βυζαντινό κράτος** έχασε έσοδα και όσοι βυζαντινοί ασχολούνταν με το εμπόριο δέχτηκαν **ισχυρό πλήγμα από τον ανταγωνισμό των Βενετών.**

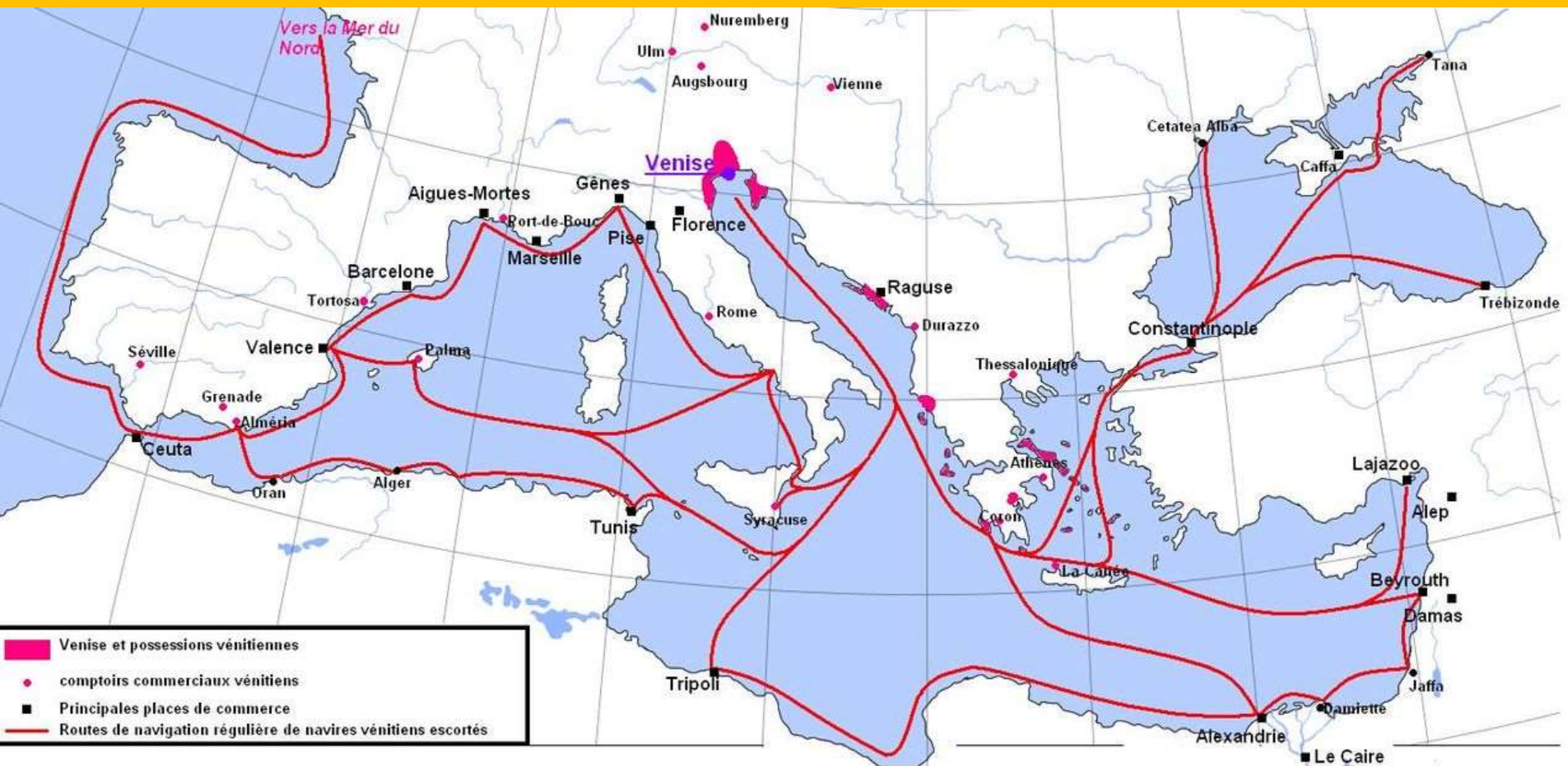
- Το Βυζάντιο **έχασε** το ρόλο του μεσάζοντα μεταξύ Αράβων και Δυτικής Ευρώπης και **την κυρίαρχη θέση του στο εμπόριο της Μεσογείου.**

Οι **Βενετοί** απέκτησαν **πλεονέκτημα** και **κυριάρχησαν στο εμπόριο της περιοχής.**

Έχοντας ήδη κυριαρχήσει στο εμπόριο και την οικονομία, **απέκτησαν βλέψεις σε Βυζαντινά εδάφη** και οι φιλοδοξίες τους αυτές υλοποιήθηκαν μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204. Πολλές περιοχές του ελλάδικού χώρου, κυρίως νησιωτικές, γνώρισαν αιώνες **Ενετοκρατίας.**

Έτσι οι Βενετοί, τους επόμενους αιώνες, δημιούργησαν μια πανίσχυρη **αποικιακή αυτοκρατορία στην Ανατολή.**

Χάρτης των εμπορικών σχέσεων της Βενετίας κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα.

Σε μια συμβολική τελετή ο εκάστοτε δόγης της Βενετίας 'παντρεύεται' τη θάλασσα, ρίχνοντας ένα δαχτυλίδι στο νερό. Η δημοκρατία της Βενετίας οφείλει την μεγάλη της ακμή μεταξύ του 12ου και του 17ου αιώνα στην κυριαρχία του στόλου της στην Ανατολική Μεσόγειο

Η αποικιακή αυτοκρατορία των Βενετών, 12ος-16ος αι. μ.Χ.

Κατανοώντας εκ των υστέρων τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την παραχώρηση προνομίων στους Βενετούς **οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες προσπάθησαν, μάταια, να αναστρέψουν την κατάσταση :**

- Δημεύοντας περιουσίες Βενετών στην Κωνσταντινούπολη
- Υποκινώντας βιαιότητες του λαού της Κωνσταντινούπολης κατά των Βενετών.

Ο **Ιωάννης Β΄ Κομνηνός** (1118-1143) στην αρχή της βασιλείας του **αρνήθηκε να επικυρώσει στους Βενετούς τα προνόμια** που τους είχε παραχωρήσει ο πατέρας του Αλέξιος Α΄.

Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα τα δύο κράτη να οδηγηθούν σε πόλεμο, με τους Βενετούς να λεηλατούν τα νησιά (Κέρκυρα, Ρόδο, Χίο, Σάμο, Λέσβο, Άνδρο, Κεφαλληνία) και τα παράλια της αυτοκρατορίας.

Επειδή δε διέθετε ναυτικές δυνάμεις, ο Ιωάννης **αναγκάστηκε να συνάψει ειρήνη με τη Βενετία επικυρώνοντας και ενισχύοντας τα προνόμια της** (1126).

Ο **Μανουήλ Κομνηνός** (1143-1180), για να μειώσει την επιρροή των Βενετών, **παραχώρησε εμπορικά προνόμια και σε άλλες ιταλικές ναυτικές πόλεις,** συγκεκριμένα στην **Πίζα** και την **Γένουα**.

Ωστόσο η κυριαρχία της Βενετίας διατηρήθηκε και το Βυζάντιο έχασε επιπλέον έσοδα.

- REPUBBLICHE
MARINARE
- Amalfi (839 - 1131)
 - Genova (958-1797)
 - Pisa (XI sec. - 1406)
 - Venezia (697-1797)
 - Ancona (XI sec. - 1532)
 - Gaeta (839 - 1140)
 - Noli (1192 - 1797)
 - Ragusa (XI sec. - 1808)

Οι Θαλάσσιες Δημοκρατίες του 11ου αιώνα

Ο όρος **θαλάσσια δημοκρατία** χρησιμοποιείται για τον ορισμό ορισμένων παραθαλάσσιων πόλεων, κυρίως ιταλικών, οι οποίες, μεταξύ του 10^{ου} και του 13^{ου} αιώνα, γνώρισαν μεγάλη οικονομική ευμάρεια χάρη στις εμπορικές τους δραστηριότητες στα πλαίσια μιας ευρείας πολιτικής αυτονομίας.

Β. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Σχίσμα : Η οριστική ρήξη στις σχέσεις των πατριαρχείων
Ρώμης- Κωνσταντινούπολης.

Τα πατριαρχεία Αντιόχειας, Ιεροσολύμων και Αλεξανδρείας
ακολούθησαν το Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης

© 2011 Geneva Kornblum

Κωνσταντίνος Θ' Μονομάχος

Συνέβη το **1054**,

όταν αυτοκράτορας στην
Κωνσταντινούπολη ήταν ο
Κωνσταντίνος Θ' Μονομάχος

και πατριάρχης ο **Μιχαήλ**
Κηρουλάριος.

Ο Πατριάρχης Μιχαήλ Α' Κηρουλάριος ένθρονος
(Μικρογραφία από το «Χρονικόν»
του Ιωάννη Σκυλίτζη 12ος αιώνας)

Αιτία : η παλιά αντιπαράθεση Ανατολής - Δύσης, που αφορούσε το ζήτημα της κυριαρχίας επί της χριστιανικής οικουμένης.

Αφορμές : Λειτουργικές και δογματικές διαφορές που είχαν δημιουργηθεί ανάμεσα στο πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης και στο Πατριαρχείο Ρώμης

Οι σημαντικότερες διαφορετικές αντιλήψεις και πρακτικές της εκκλησίας της Ρώμης :

- filioque
- χρήση αζύμων στη μετάληψη
- υποχρεωτική αγαμία των ιερέων
- συμμετοχή ιερέων και μοναχών στον πόλεμο

Τα γεγονότα του 1054 :

Το 1054 παπική πρεσβεία με αρχηγό τον **καρδινάλιο Ουμβέρτο** επισκέφτηκε την Κωνσταντινούπολη

Σκοπός : να συζητήσει με τον πατριάρχη **Μιχαήλ Κηρουλάριο** την επίλυση των λειτουργικών και δογματικών διαφορών που υπήρχαν ανάμεσα στα δύο πατριαρχεία.

Η αλαζονεία των διαπραγματευτών οδήγησε σε **οριστική ρήξη** μεταξύ των δύο πατριαρχείων, τα οποία στο εξής αντιπροσωπεύουν **δύο χωριστές χριστιανικές εκκλησίες** (την **Ορθόδοξη** και τη **Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία**).

Συνέπειες του Σχίσματος

➤ Καλλιεργήθηκε μεγάλη αντιπαλότητα και μίσος μεταξύ Ανατολής και Δύσης και δημιουργήθηκε στους Δυτικούς η ιδέα της πολιτικής υποταγής του Βυζαντίου.

Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Δυτικούς Σταυροφόρους της Δ' Σταυροφορίας το 1204

➤ Όταν οι Οθωμανοί Τούρκοι απείλησαν τη Βυζαντινή αυτοκρατορία οι Δυτικοί δεν βοήθησαν τους βυζαντινούς